[2021] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 582

ਮਹਿੰਦਰਾ ਕੇ ਸੀ

ਬਨਾਮ

ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧੀਰਾ (2021 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1238)

ਅਕਤੂਬਰ 29, 2021

[ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ ਬੀ. ਵੀ. ਨਾਗਰਤਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973: ਧਾਰਾ 482 - ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ - ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੀੜਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ, ਦੋਸ਼ੀ-ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ - ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਆਮਦਨ ਦੇ ਜਾਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ - ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ 482 ਅਰਜ਼ੀ – ਇਸ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ - ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ: i) ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਸਨ; ਅਤੇ ii) ਕੀ ਦੋਸ਼ ਇੰਨੇ ਅਸੰਭਵ ਸਨ ਕਿ ਕੋਈ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ - ਬਲਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੋਕ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ - ਕਥਿਤ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਸਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਆਮਦਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ - ਇਹ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਨ - ਜੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੇ ਗਏ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜੋ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁਕੱਦਮਾ - ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ

ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਇਹ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜੱਜ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਆਪਣੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਥਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਆਮ ਤਰੀਕਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ - ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਇਜਾਜ਼ਤਯੋਗ ਹੈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੂਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਨੁਮਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਭਿਆਸ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 482 - ਐਫਆਈਆਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 - ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬਿਤ ਸੀ।

ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ - ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਕਾਰ ਤੱਕ ਸੰਕੁਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ: 1. ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਧਾਰਾ 482 (ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਫੈਸਲਾ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੇ ਗਏ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਟੈਸਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਜੋੜੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਬਿਨਾਂ, *ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ* ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਉਹ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜੱਜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰੇਗਾ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਆਮ ਰਸਤਾ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਇਜਾਜ਼ਤਯੋਗ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 16] [595-ਜੀ-ਐਚ; 596-ਏ-ਸੀ]

2. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵੇਰਵਾ ਹੈ: ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ; ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ "ਘਰੇਲੂ ਕਾਰ ਡਰਾਈਵਰ" ਦੁਆਰਾ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਅਕਾਊਂਟ 'ਤੇ ਵੀ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੌਲਤ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਐਸਐਲਏਓ ਸੀ, ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਜਿਸ ਨੇ ਲਗਭਗ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ; ਦੋਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਗਿਆਨ; ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 75 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ, ਜੋ ਇੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਰੰਸੀ ਦੀ ਘਾਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਹੀ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਦਿਮਾਗ ਲਈ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਕੇ, ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਹੈ। (ਪਾਰਸ 17, 18) [596-ਡੀ-ਐਚ; 597- ਏ-ਡੀ]

ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸਰੋਜ ਕੁਮਾਰ ਸਾਹੂ (2005) 13 ਐਸਸੀਸੀ 540: [2005] 5 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 548; *ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਚੌਧਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ* 1992 ਸੱਪ (1) ਐਸਸੀਸੀ 335: [1990] 3 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 259; *ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਂਦਰ ਕੋਰੀ ਰਾਜ* (2012) 10 ਐਸਸੀਸੀ 155: [2012] 8 ਐਸਸੀਆਰ 858; *ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਨਾਗੀਪੇਟ* (2019) 19 ਐਸਸੀਸੀ 87 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

3. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ: 1) ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼, *ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ* ਅਪਰਾਧ ਹਨ; ਅਤੇ ii) ਕੀ ਦੋਸ਼ ਇੰਨੇ ਅਸੰਭਵ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਆਦਮੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 21] [599- ਜੀ-ਐਚ;600- ਏ-ਬੀ]

ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ (2001) 9 **ਐਸਸੀਸੀ** 618: [2001] 4 **ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ** 247; *ਚਿਤਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਚੋਪੜਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐਨਸੀਟੀ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ)* (2009) 16 **ਐਸਸੀਸੀ** 605: *[2009] 13 ਐਸਸੀਆਰ 230; ਅਮਲੇਂਦੂ ਪਾਲ @ ਝੰਟੂ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ* (2010) 1 **ਐਸਸੀਸੀ** 707: [2009] 15 **ਐਸਸੀਆਰ** 836; *ਪ੍ਰਵੀਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ* (2012) 9 **ਐਸਸੀਸੀ** 734: [2012] 8 **ਐਸਸੀਆਰ** 1129; *ਵੈਜਨਾਥ ਕੌਂਡੀਬਾ ਖੰਡਕੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* (2018) 7 **ਐਸਸੀਸੀ** 781; *ਐਮ ਅਰਜੁਨਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਇਸ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ)* (2019) 3 **ਐਸਸੀਸੀ** 315; *ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ* (2019) 17 **ਐਸਸੀਸੀ** 301: [2019] 9 **ਐਸਸੀਆਰ** 703; *ਰਾਜੇਸ਼ @ ਸਰਕਾਰੀ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ* (2020) 15 **ਐਸਸੀਸੀ** 359; *ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ* (2020) 10 **ਐਸਸੀਸੀ** 200; *ਅਰਨਬ ਮਨੋਰੰਜਨ ਗੋਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* (2021) 2 **ਐਸਸੀਸੀ** 427 - **ਨਿਰਭਰ।**

4. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੰਮ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, *ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ* ਅਪਰਾਧ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਥਿਰ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਇੰਨੇ ਬੇਤੁਕੇ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਗੁਪਤ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਐਫਆਈਆਰ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਅਤੇ 107 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੂਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। (ਪਾਰਸ 25, 26) [602-ਐੱਫ; 603- ਏ-ਡੀ]

5. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ *ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ* ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਕਿਉਂਕਿ: i) ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਮਕੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; (ii) ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ 8 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਥਿਤ ਮੰਗ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ iii) ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਬਾਰਾਂ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਲਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਲੇਖਕ ਲਈ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, *ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ* ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਿ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 27] [603-ਡੀ-ਜੀ; 604-ਐਚ; 605- ਏ]

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2005] 5 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 548	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ**
[1990] 3 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 259	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	ਪੈਰਾ
[2012] 8 ਐਸਸੀਆਰ 858	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	ਪੈਰਾ
(2019) 19 ਐਸਸੀਸੀ 87	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	ਪੈਰਾ
[2001] 4 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 247	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	ਪੈਰਾ
[2009] 13 ਐਸਸੀਆਰ 230	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	ਪੈਰਾ
[2009] 15 ਐਸਸੀਆਰ 836	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	ਪੈਰਾ
[2012] 8 ਐਸਸੀਆਰ 1129	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	ਪੈਰਾ
(2018) 7 ਐਸਸੀਸੀ 781	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	ਪੈਰਾ
(2019) 3 ਐਸਸੀਸੀ 315	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	ਪੈਰਾ
[2019] 9 ਐਸਸੀਆਰ 703	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	ਪੈਰਾ
(2020) 15 ਐਸਸੀਸੀ 359	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	ਪੈਰਾ
(2020) 10 ਐਸਸੀਸੀ 200	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	ਪੈਰਾ
(2021) 2 ਐਸਸੀਸੀ 427	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	ਪੈਰਾ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ: 2021 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1238

2017 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3515 ਵਿੱਚ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿਖੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 29.05.2020 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਨਾਲ

2021 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1239

ਮਹੇਸ਼ ਠਾਕੁਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਪਾਸ਼ਾ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੈਲਜਾ ਦਾਸ, ਡਾ ਐਂਥਨੀ ਰਾਜੂ, ਅਜੇ ਕਨੈਜੀਆ, ਵੀ ਐਨ ਰਘੂਪਤੀ, ਐਮਡੀ ਅਪਜ਼ਲ ਅੰਸਾਰੀ, ਸ਼ਰਨ ਠਾਕੁਰ, ਸਰਵੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਘੇਲ, ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਸਿੰਘ, ਏਡੀਵੀਐਸ। ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?

ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.

1. ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ 19731 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ

[1] "ਸੀਆਰਪੀਸੀ

ਕਰਨਾਟਕ ਨੇ (i) 6 ਦਸੰਬਰ 2016 ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ (ii) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ 7 ਦਸੰਬਰ 2016 ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮੰਡਿਆ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮਡੂਰ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ 2016 ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 565 ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਧੀਕ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਵੀਜ਼ਨ) ਅਤੇ ਜੇਐਮਐਫਸੀ ਮਡੂਰ ਦੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ [2] ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ 18603 ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 376 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ 29 ਮਈ 2020 ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ "ਨਿਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ", ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋਸ਼ੀ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ "ਲੰਬੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਖਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ" ਪਵੇਗਾ।

ਇੱਕ ਤੱਥ

2. 6 ਦਸੰਬਰ 2016 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਭਰਾ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ 20:00 ਵਜੇ ਮਡੂਰ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਭਰਾ ਦੋਸ਼ੀ-ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਘਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ 4 ਦਸੰਬਰ 2016 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਬੈਂਗਲੁਰੂ 'ਚ ਇਕ ਹੋਰ ਦੋਸਤ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਹ ਪਿੰਡ ਚਲੀ ਗਈ। ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਐਸਐਲਏਓ ਹੈ, ਨੇ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ "ਕਾਲੇ ਧਨ ਨੂੰ ਚਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ" ਲਈ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਇਕ ਹੋਰ ਡਰਾਈਵਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

3. 6 ਦਸੰਬਰ 2016 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਕਰੀਬ 1:30 ਵਜੇ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਇਕ ਲਾਜ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਕਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ

---

[2] "ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ".

[3] "ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ".

[4] "ਐਸ. ਐਲ. ਏ. ਓ".

ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲ 'ਚ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਦੁਪਹਿਰ ੩.੦੦ ਵਜੇ ਲਾਜ ਵੱਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਮਰਾ ਅੰਦਰੋਂ ਬੰਦ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 4 ਦਸੰਬਰ 2016 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਲਾਜ ਵਿਚ ਕਮਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਦੋਸਤ ਸੁਰੇਸ਼ ਉਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। 5 ਦਸੰਬਰ 2016 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਲਾਜ 'ਚ ਖਾਣਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਦੋਸਤ ਸੁਰੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਸਨੇ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੋਸਤ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇਗਾ।

4. 6 ਦਸੰਬਰ 2016 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣਾ ਕਮਰਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਲਾਜ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਪੌੜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ "ਸਲੀਪਿੰਗ ਮੋਡ" ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਡੂਰ ਥਾਣੇ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ 18:00 ਵਜੇ ਉਸ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਖਾਟ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਇਕ ਚਾਹ ਦੇ ਟੋਏ 'ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲ, ਜ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਮਿਲਿਆ। ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਅਕਾਊਂਟ 'ਤੇ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ 'ਚ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ, ਕਾਲੇ ਧਨ ਨੂੰ ਚਿੱਟੇ 'ਚ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ 'ਚੋਂ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਰਾਹੀਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ 'ਚ ਪੈਸੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ।

5. ਐਫਆਈਆਰ 6 ਦਸੰਬਰ 2016 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 20:00 ਵਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ, ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਸਿਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਐਸਐਲਏਓ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪੈਰਾ 1 ਤੋਂ 13 ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

(i) ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸੈੱਲ ਫੋਨ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨਾ;

(ii) ਲਗਭਗ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨੂੰ 2,000/- ਰੁਪਏ, 100/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ 50/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ;

(iii) ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸਨੂੰ "ਰੋਡੀਆਂ ਦੁਆਰਾ" ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ;

(iv) ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ;

(v) ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਜਾਂ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ;

(vi) ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ;

(vii) ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 75 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕਰੰਸੀ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਤੇ

(viii) ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ 8 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮੀ ਪਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਇਸ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਡੀਆਂ ਨੇ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ।

6. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ "ਹਾਊਸ ਡਰਾਈਵਰ" ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮੌਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 11 ਦਸੰਬਰ 2016 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 12 ਦਸੰਬਰ 2016 ਨੂੰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਦੋਸਤ ਬੀਟੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 323, 324, 341, 342, 363, 506, 114 ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 120 ਬੀ ਅਤੇ 34 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 128/2016 ਵਜੋਂ ਰਾਮਨਗਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇਜੂਰ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

8. 18 ਅਪ੍ਰੈਲ 2017 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 565/2016 ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 565/2016 ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,

ਫੈਸਲਾ 12 ਨਵੰਬਰ 2019 ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਖਰਕਾਰ, 29 ਮਈ 2020 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 6 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 565/2016 ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

9. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਤੋਲਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ:

(i) ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 21 ਨੰਬਰ ਵਾਲੇ ਪੈਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(ii) ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਵੀਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਇੰਨਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ;

(iii) ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਪੈਰਾ ਵਿਚ 'ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਕਹਾਣੀ' ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂਕਿ 8 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਕਦੀ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਸੀ;

(iv) ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ;

(v) ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਜੋ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੀਪੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕੇ ਹਨ";

(vi) ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ 2017 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਪਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;

(vii) ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਭਾਰੀ ਦੌਲਤ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੌਲਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ;

(viii) ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇੱਕ ਗੰਜੇ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ;

(ix) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਧਮਕੀ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

(x) 8 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਖੋਖਲੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੋਲ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਸੀ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੀ";

(xi) ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(xii) ਜੇ 8 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਕਥਿਤ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਬੰਗਲੌਰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੁੰਦਾ;

(xiii) ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੋਬਾਈਲ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਲਈ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ;

(xiv) ਨਾ ਤਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਨੋਟ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਭਰੀ ਕਾਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ;

(xv) ਇਕੋ ਇਕ ਗਵਾਹ ਜੋ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੀ;

(xvi) ਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ;

(xvii) ਜੇ ਕੋਈ ਧਮਕੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਮਕੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇੰਨਾ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ 'ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ' ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ;

(xviii) ਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਖਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਆਉਣ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੁਆਰਾ ਝੂਠਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰੇਟ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਦੂਰ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਦੀ ਸੱਚਾਈ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ;

(xix) ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ;

(xx) ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ; ਅਤੇ

(xxi) ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ।

10. ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ: ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ

ਬੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ

11. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਹੇਸ਼ ਠਾਕੁਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀਐਨ ਰਘੂਪਤੀ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਨ ਠਾਕੁਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

12. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹੇਸ਼ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ:

(i) ਮਾਮਲਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਰੀ ਜਾਂਚ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰੁਕ ਗਈ ਹੈ;

(ii) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ;

(iii) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੋਧ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ;

(iv) ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚਲੇ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਸੀ;

(v) ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੋਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਐਸਐਲਏਓ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ;

(vi) ਧਮਕੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਕੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕਾਲਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਇਹ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ;

(vii) ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵੇਰਵਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(viii) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

13. ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਐਨ.ਰਘੂਪਤੀ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ:

(i) ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮਹਾਜ਼ਾਰ ਤਹਿਤ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਅਕਾਊਂਟ ਤੋਂ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

(ii) ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ।

(iii) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਹੋਏ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਵੇਰਵਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(iv) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਵੱਲੋਂ ਰਾਮ ਨਗਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇਜੂਰ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ (ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 128/2016) ਮਡੂਰ ਥਾਣੇ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 565/2016 ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

14. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ - ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼ਰਨ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

(i) ਉਕਸਾਉਣਾ ਇੱਕ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਉਕਸਾਉਣਾ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਾ ਹੋਵੇ;

(ii) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ;

(iii) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਰਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹਨ;

(iv) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ;

(v) ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਉਚਿਤ ਕੰਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ। 11 ਦਸੰਬਰ 2016 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 29 ਦਸੰਬਰ 2016 ਤੱਕ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਂਡਿਆ ਦੀ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਏਸੀਪੀ ਕਰਨਾਟਕ ਸਮੇਤ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਪਕ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ

(vi) ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਕਈ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਕੰਮ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

15. ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਹੁਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ

ਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

16. ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਧਾਰਾ 482 (ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਫੈਸਲਾ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਕਿਸੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ

ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ। ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੇ ਗਏ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਟੈਸਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਜੋੜੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਉਹ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜੱਜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਆਮ ਰਸਤਾ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਇਜਾਜ਼ਤਯੋਗ ਹੈ।

17. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵੇਰਵਾ ਹੈ:

(i) ਦੋਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ;

(ii) ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ;

(iii) ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ "ਘਰੇਲੂ ਕਾਰ ਡਰਾਈਵਰ" ਦੁਆਰਾ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ

(iv) ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਅਕਾਊਂਟ 'ਤੇ ਵੀ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;

ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

(ਏ) ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੋਸ਼ੀ, ਜੋ ਕਿ ਐਸਐਲਏਓ ਸੀ, ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ, ਜਿਸਦੀ ਕੀਮਤ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ;

(ਬੀ) ਦੂਜਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਜਿਸ ਨੇ ਲਗਭਗ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਹੈ;

(ਸੀ) ਦੋਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਗਿਆਨ;

(ਡੀ) ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 75 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਸੀ;

(ਈ) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ, ਜੋ ਇੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ;

(ਐੱਫ) ਕਰੰਸੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਜੀ) ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਦੁੱਖ ਝੱਲ ਕੇ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

18. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਹੀ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਦਿਮਾਗ ਲਈ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਕੇ, ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਹੈ।

19. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੈ। **ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸਰੋਜ ਕੁਮਾਰ ਸਾਹੂ** [5] ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

> "8. [...] ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੋਧ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਜਮ ਨਾਲ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੈਸਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਅਸਲ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ. ਨਿਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ / ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ

[5] (2005) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 540

ਤੱਥ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ **ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਚੌਧਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ** [6] **ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਂਦਰ ਕੋਰੀ** [7] **ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਸੁਰੇਂਦਰ ਕੋਰੀ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

> 14. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੋਧ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਜਮ ਨਾਲ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਅਧੂਰੇ ਅਤੇ ਧੁੰਦਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁੱਦੇ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ, ਵਿਆਪਕ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ 'ਚ ਨਹੀਂ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ।

20. **ਭਜਨ ਲਾਲ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ। ਜਸਟਿਸ ਰਤਨਵੇਲ ਪਾਂਡੀਅਨ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ:

> 102. ਅਧਿਆਇ XIV ਅਧੀਨ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਸਟੀਕ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਚੈਨਲਾਈਜ਼ਡ ਅਤੇ ਲਚਕਦਾਰ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਖਤ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸੂਚੀ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

---

[6] 1992 ਬੇਨਤੀ (1) ਐਸਸੀਸੀ 335

[7] (2012) 10 ਐਸਸੀਸੀ 155

(1) ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (1) ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 155 (2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ।

(4) ਜਿੱਥੇ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਇੱਕ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 155 (2) ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਜਿੱਥੇ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਇੰਨੇ ਬੇਤੁਕੇ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੂਝਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। (6) ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ (ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕੋਡ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਜੋ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(7) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਗੁਪਤ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਭਜਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ **ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਨਾਗੀਪੇਟ** [8] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

21. ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ

[8] (2019) 19 ਐਸਸੀਸੀ 87

ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ: i) ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼, *ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ* ਅਪਰਾਧ ਬਣਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ii) ਕੀ ਦੋਸ਼ ਇੰਨੇ ਅਸੰਭਵ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਆਦਮੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਤਹਿਤ *ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ* ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

22. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਵਿੱਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ:

> ''306. ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ- ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
>
> ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 107 "ਉਕਸਾਉਣਾ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ:
>
> ''107. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣਾ- ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ-
>
> ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। –ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ; ਜਾਂ
>
> ਦੂਜਾ।–ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ, ਜੇ ਉਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਭੁੱਲ ਝੀਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ; ਜਾਂ
>
> ਤੀਜਾ।–ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਜਾਂ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ, ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।
>
> ਵਿਆਖਿਆ 1.—ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਕਰਕੇ, ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

23. ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਲਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। **ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ** [9] ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਆਰਸੀ ਲਾਹੋਟੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਸਨ) ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ:

> 20. ਉਕਸਾਉਣਾ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਕੰਮ" ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ, ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ, ਭੜਕਾਉਣਾ, ਭੜਕਾਉਣਾ ਜਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ। ਉਕਸਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ

---

[9] (2001) 9 ਐਸਸੀਸੀ 618

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਉਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਫਿਰ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਜਾਂ ਭੁੱਲਾਂ ਜਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਵਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੋਲ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਗੁੱਸੇ ਜਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਹੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਭੜਕਾਊ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

24. **ਚਿਤਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਚੋਪੜਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐਨਸੀਟੀ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ** [10]**)** ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਡੀਕੇ ਜੈਨ ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ:

"19. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ [(2001) 9 ਐਸਸੀਸੀ 618 : 2002 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 1088] ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਵਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੋਲ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ, ਤਾਂ "ਉਕਸਾਉਣ" ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ, ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ:

(i) ਦੋਸ਼ੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਕੰਮਾਂ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਜੋ ਕਿ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਚੁੱਪ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕੰਮਾਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ; ਅਤੇ

(ii) ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ, ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਹੈ

20. ਇਸ ਕਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਆਸਾਨ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਆਤਮਘਾਤੀ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਅਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕੋ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਰੇਕ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਅਰਥ ਜੋੜਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਦੇ ਹਨ

---

[10] (2009) 16 ਐਸਸੀਸੀ 605

ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਮਜ਼ੋਰੀ। ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪੈਟਰਨ ਮਾਨਸਿਕ ਦਰਦ, ਡਰ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤਜ਼ਰਬੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਕਾਰਕ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਧਣ ਵਾਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਸਵੈ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਗੱਲ ਅਮਲੇਂਦੂ ਪਾਲ @ ਝੰਟੂ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ 11 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"12. [...] ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਇਆ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ **ਪ੍ਰਵੀਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ** [12] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੀ ਦੇਖੋ, **ਬੈਜਨਾਥ ਕੋਂਡੀਬਾ ਖੰਡਕੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ** [13], **ਐਮ. ਅਰਜੁਨਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਇਸ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ)** [14], **ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ** [15], **ਰਾਜੇਸ਼ @ ਸਰਕਾਰੀ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ** [16] **ਅਤੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ** 17ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ **ਅਰਨਬ ਮਨੋਰੰਜਨ ਗੋਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ** [18] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

25. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੰਮ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, *ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ* ਅਪਰਾਧ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

---

[11] (2010) 1 ਐਸਸੀਸੀ 707

[12] (2012) 9 ਐਸਸੀਸੀ 734

[13] (2018) 7 ਐਸਸੀਸੀ 781

[14] (2019) 3 ਐਸਸੀਸੀ 315

[15] (2019) 17 ਐਸਸੀਸੀ 301

[16] (2020) 15 ਐਸਸੀਸੀ 359

[17] (2020) 10 ਐਸਸੀਸੀ 200

[18] (2021) 2 ਐਸਸੀਸੀ 427

26. ਇਸ ਸਥਿਰ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਇੰਨੇ ਬੇਤੁਕੇ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਿਆ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਗੁਪਤ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਐਫਆਈਆਰ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਅਤੇ 107 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੂਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

27. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਕਿਉਂਕਿ: i) ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਮਕੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; (ii) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ 8 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਥਿਤ ਮੰਗ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ iii) ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਬਾਰਾਂ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਲਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਲੇਖਕ ਲਈ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, *ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ* ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ 32, 33, 34 ਅਤੇ 39 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

> "32. ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 21 ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਗੰਜਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਵਾਕ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ / ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਖਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਜ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਇਕੱਲੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ, ਜਿਸ ਕੋਲ 20 ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਮਕੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਵੇ।

33. ਅਗਲੇ ਅਣਗਿਣਤ ਪੈਰਾ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਕਹਾਣੀ/ਨੋਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 8 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਕਦੀ ਦੀ ਕਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ 8 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਰੋਡੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਗਲੇ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਸਨੇ ਜ਼ਹਿਰ ਪੀਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

34. ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 20 ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਤਨਖਾਹ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 20 ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਤ ਦੇ ਨੋਟ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਜੋ ਮੌਤ ਦੇ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕੇ ਹਨ।

39. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੌਤ ਦੇ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਜੇ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਕਥਿਤ ਧਮਕੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਰਵੇ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ 8 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਖੋਖਲਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੋਲ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਸੀ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਕੋਲ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਿ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

28. ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੰਕੁਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਸਾਰੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 37 ਵਿੱਚ, ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ:

> 37. ਇਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਦੌਲਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਪੈਰਾ 41 ਅਤੇ 43 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਾ ਹੈ:

> "41. [..] ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ ਭੱਜ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਲਈ. ਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਖਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭੋਲਾ ਸੀ ਜਾਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸਿਆਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਨੈਕਰੀ ਸੱਚੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰੇਟ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸੀ. ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਡਰਾਈਵਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੇਸ਼ਾ ਜਿੱਥੇ, ਜਾਨ ਅਤੇ ਅੰਗ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਹਾਦਸੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਾਪਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਡਰਾਈਵਰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
>
> 43. ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਉਸਦਾ ਕੰਮ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗੰਭੀਰ ਦਬਾਅ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਉਸਦੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆ।

29. ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 'ਕਮਜ਼ੋਰ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਉਦਾਸੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਵਿਵਹਾਰ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਭਿੰਨਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ 'ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ' ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ

ਇਕੋ ਜਿਹਾ'। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਅੰਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਦੋਵਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ, ਪਿਆਰ, ਘਾਟੇ, ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ), ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਦਾਸੀਨ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਰੀਖਣ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ

30. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਆਈਐਨਡੀ ਵਧੀਕ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਵੀਜ਼ਨ) ਅਤੇ ਜੇਐਮਐਫਸੀ ਅਦਾਲਤ, ਮਡੂਰ, ਮਾਂਡਿਆ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਪੈਂਡਿੰਗ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 565/2016 ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਥਿਤ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਜਾਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਸਨ। ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵੇਰਵਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੋਕ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂਚ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ। ਜੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ।

31. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 29 ਮਈ 2020 ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

32. ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

